

สถาปนิกกับปัญหาโต้แย้งในการก่อสร้าง

รศ. อินทิรา ยมนา

ในระหว่างวันที่ 27-28 กรกฎาคม พ.ศ. 2525 ผู้เขียนได้มีโอกาสเข้าร่วมฟังการประชุมทางวิชาการ เรื่อง “การขจัดปัญหาโต้แย้งระหว่างผู้ควบคุมงานกับผู้รับเหมาก่อสร้าง” จัดขึ้น ณ โรงแรมอิมพีเรียล โดยวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้ที่เข้าร่วมประชุมครั้งนี้ประกอบด้วยวิศวกรผู้ควบคุมงาน ก่อสร้างและสถาปนิกที่มีประสบการณ์ในงาน ภาคสนาม สำหรับด้านผู้รับเหมานั้นมีจำนวนไม่มากนัก ทำให้มีโอกาสได้รับฟังความคิดเห็นจากบุคคลกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการก่อสร้างน้อยไปอย่างน่าเสียดาย อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนได้รับความรู้ด้านต่างๆ จากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ร่วมประชุมที่มีประสบการณ์ในการก่อสร้างอย่างมาก

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในการอภิปรายและการบรรยายทุกๆ หัวข้อที่เกี่ยวกับปัญหาโต้แย้งบุคคลในวงการ ก่อสร้างส่วนใหญ่จะระบุว่าปัญหาพื้นฐานมักจะมาจากแบบก่อสร้างและรายละเอียดเกี่ยวเนื่อง ในฐานะสถาปนิกและครูผู้สอนวิชาสถาปัตยกรรม ผู้เขียนจึงคิดว่าเป็นการสมควรที่สถาปนิกและนักศึกษาผู้เตรียมตัวเป็นสถาปนิกน่าจะได้มีโอกาสทราบถึงสาเหตุของปัญหาโต้แย้งในการก่อสร้างและวิธีการแก้ปัญหาเท่าที่ขอบเขตหน้าที่ในวิชาชีพนี้จะอำนวยให้ทำได้เพื่อจะได้มีผลงานทางสถาปัตยกรรมที่มีปัญหาน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย อันจะเป็นผลให้ได้ประสบความสำเร็จในวิชาชีพนี้ได้อย่างดี

ก่อนที่จะพูดถึงปัญหาโต้แย้งในงานก่อสร้าง ควรที่จะทำความเข้าใจในประเด็นนี้เสียก่อนว่ามีความหมายอย่างไรบ้าง ซึ่งความหมายอาจแยกเป็น 2 ประเด็นคือ

- ปัญหา คือสิ่งที่ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย จำเป็นต้องนำมาพิจารณาหาทางแก้ไข¹
- ข้อโต้แย้ง คือการมีความคิดเห็นไม่ตรงกันในปัญหาเดียวกัน²

การเกิดปัญหาโต้แย้งในเรื่องการก่อสร้างเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทั้งในงานขนาดเล็กและขนาดใหญ่ เพียงแต่ปัญหาในงานขนาดเล็กจะไม่ซับซ้อนและหาทางแก้ไขได้ง่ายกว่างานขนาดใหญ่เท่านั้น แต่ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอก็คือความล่าช้าของงาน ราคาค่าก่อสร้างที่เพิ่มขึ้น หรืองบประมาณบานปลาย ความผิดใจกันของบุคคลหลายฝ่ายที่ร่วมงานกันในโครงการและอาจรวมไป

1-2 กมลชัย ภัทโรคม “การขจัดปัญหาโต้แย้งในงานขนาดใหญ่” (บทความประกอบการสัมมนาเรื่อง การขจัดปัญหาโต้แย้งระหว่างผู้ควบคุมงานกับผู้รับเหมาก่อสร้าง) วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย 2525

ถึงความด้อยคุณภาพของงานก่อสร้างนั้น ๆ ด้วย ดังนั้นเพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้น บุคคลในวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างและการออกแบบโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาศาสนาปัตยกรรมที่กำลังจะเป็นสถาปนิกในอนาคตจึงควรที่จะศึกษาหาวิธีป้องกันและแก้ไขข้อบกพร่องได้แย่งเหล่านั้ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

ในอาคารทุกประเภททั้งขนาดเล็กและใหญ่ จะต้องมีการทำงาน 2 ขั้นตอนเกิดขึ้นเสมอ คือขั้นตอนในการออกแบบและขั้นตอนในการก่อสร้างให้เป็นไปตามการออกแบบนั้น และในทั้ง 2 ขั้นตอนนั้นก็มีผู้ที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบอยู่หลายฝ่ายด้วยกัน

สำหรับงานขนาดเล็ก เช่นอาคารที่พักอาศัย อาคารพาณิชย์ และอื่น ๆ ที่ใช้งบประมาณในการก่อสร้างไม่มากนัก ผู้ที่เกี่ยวข้องจะมีอยู่แค่เพียงเจ้าของโครงการ ผู้ออกแบบ ซึ่งได้แก่สถาปนิกและวิศวกร และผู้รับเหมาก่อสร้าง โดย 2 ฝ่ายแรกจะมีหน้าที่เกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มงานจนกระทั่งเสร็จ แต่ฝ่ายที่ 3 จะเข้ามามีบทบาทเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างเท่านั้น

แต่สำหรับงานขนาดใหญ่ ๆ เช่นอาคารที่มีเนื้อที่เป็นหมื่น ๆ ตารางเมตร มีความสูงมากกว่าสิบชั้นหรือมีงบประมาณการก่อสร้างเป็นร้อย ๆ ล้านบาทขึ้นไป ผู้ที่จะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องในงานนั้น ๆ จะมีเพิ่มขึ้นอีกหลายฝ่าย เช่น ผู้รับเหมาย่อย ผู้ควบคุมงานก่อสร้าง ที่ปรึกษาฝ่ายเจ้าของโครงการและผู้จัดการโครงการ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะงานก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ นั้นจะมีรายละเอียดปลีกย่อยมากมายที่ต้องใช้ผู้ที่มีความสามารถเฉพาะทางด้านเทคนิคต่าง ๆ และการจัดการ การตรวจสอบผลงานก็จะต้องละเอียดถี่ถ้วนตามไปด้วย

ดังนั้นในงานออกแบบและก่อสร้างอาคารทั่วไปจะประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องโดยตรงคือ

1. เจ้าของโครงการ
 2. ผู้ออกแบบ ซึ่งได้แก่สถาปนิกและวิศวกร
 3. ผู้รับเหมาก่อสร้าง
 4. ผู้ควบคุมงาน (ในงานขนาดเล็กผู้ควบคุมงานก็คือสถาปนิกหรือวิศวกรนั่นเอง) ซึ่งมีทั้งผู้ควบคุมงานของเจ้าของโครงการและผู้ควบคุมงานของฝ่ายผู้ออกแบบ
 5. ที่ปรึกษาฝ่ายเจ้าของโครงการ ซึ่งมักมีในกรณีที่เป็งานขนาดใหญ่ จะเป็นผู้ให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่เจ้าของโครงการในรายละเอียดเพื่อให้โครงการนั้น ๆ ทั่ววัตถุประสงค์ของเจ้าของ
- ในงาน ก่อสร้างอาคารทุกประเภทจะต้องประกอบด้วย 3 ฝ่ายนี้เป็นอย่างน้อยที่สุด

6. ผู้จัดการโครงการ ในกรณีที่เป็งานใหญ่มีการลงทุนมาก จำเป็นต้องมีผู้จัดการโครงการเพื่อควบคุมงบประมาณและเวลาการก่อสร้างต่าง ๆ ให้เป็นไปตามกำหนดดำเนินการทุก ๆ อย่าง รวมทั้งเป็นผู้ประสานงานโดยเป็นผู้เรียกประชุมผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดเป็นประจำ เพื่อให้ทุกฝ่ายได้เข้าใจในความรับผิดชอบของตนได้อย่างชัดเจน และติดตามผลงานได้ตลอด

ในการก่อสร้างอาคารไม่ว่าขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ จะต้องมีปัญหาเกิดขึ้นเสมอ เนื่องจากมีรายละเอียด ขั้นตอนการทำงานและบุคคลหลายฝ่ายร่วมกันทำงาน จึงเป็นการยากที่จะให้งานต่าง ๆ เป็นไปตามแบบ ตามขั้นตอนโดยไม่มีปัญหาขัดแย้งตั้งแต่ต้นจนเสร็จโครงการ ปัญหาข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นอาจเกิดได้จากสาเหตุต่าง ๆ ได้ดังนี้คือ

1. สาเหตุจากการออกแบบ

เนื่องจากผู้ออกแบบคือสถาปนิกและวิศวกรฝ่ายต่าง ๆ ออกแบบโดยต้องการแสดงผลงานความสามารถของตน โดยไม่คำนึงถึงความเป็นไปได้ งบประมาณ หรือความสามารถทางเทคโนโลยีของผู้ก่อสร้าง ทำให้เกิดปัญหาโต้แย้งในงานนั้น ๆ ซึ่งบางครั้งต้องมีการปรับแบบจนผิดไปจากแบบเดิมอย่างมาก หรือไม่ก็เกิดความเสียหายถึงขนาดที่งานนั้น ๆ ต้องหยุดชะงักหรือล้มเลิกไปเลย

นอกจากนั้นผู้ออกแบบบางคนก็ออกแบบโดยไม่ได้ศึกษาถึงรายละเอียดต่าง ๆ ให้ลึกพอเมื่อทำการก่อสร้างไปตามแบบนั้นแล้ว ก็จะทำให้เกิดปัญหาโต้แย้งและต้องแก้ไขอยู่ตลอดเวลา เกิดเป็นผลเสียหายได้เช่นเดียวกัน

2. สาเหตุจากแบบและ Specification

สาเหตุประการนี้อาจจะเนื่องมาจากสาเหตุประการที่ 1 หรือไม่ก็ได้ แต่ก็ก็เป็นสาเหตุของปัญหาได้ เนื่องจากแบบไม่ชัดเจนหรือบกพร่อง แบบผิดจนไม่สามารถสร้างตามแบบ หรือแบบขัดแย้งกันเอง

สำหรับ specification นั้นเป็นปัญหาได้อยู่ตลอดเวลาเนื่องจากการที่จะเขียนให้ครอบคลุมรายละเอียดได้อย่างทั่วถึงและชัดเจนเป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานก่อสร้างของราชการ การจะกำหนดลงไปให้แน่นอนว่าก่อสร้างโดยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือใช้วัสดุของบริษัทใดบริษัท

หนึ่งจะกลายเป็นเรื่องผิดกฎหมายเพราะจะถูกฟ้องเรื่องว่ามีเจตนาที่จะรับเงินเปอร์เซ็นต์จากบริษัทเจ้าของสินค้านั้นได้ ดังนั้นการเขียนรายการประกอบแบบจึงเป็นการเขียนให้เป็นกลางและสามารถเลือกได้ ซึ่งเป็นผลให้เกิดความขัดแย้ง และตีความได้หลายแง่ จนกลายเป็นข้อโต้แย้งระหว่างเจ้าของงานกับบริษัทผู้รับเหมาไปได้ นอกจากนี้การเขียนรายการประกอบแบบบางครั้งก็ไม่ได้เขียนตามสภาพที่เป็นจริง เมื่อจะทำตามก็ทำไม่ได้ เช่นกำหนดให้ตอกเข็มในที่ ๆ เป็นภูเขา เป็นต้น หรือไม่ก็เป็นการเขียนที่ไม่ละเอียด ทั้งหมดนี้เป็นปัญหาโต้แย้งได้ทั้งสิ้น ถ้าหากผู้ออกแบบไม่ได้รับความระวังและตรวจสอบรายละเอียดอย่างรอบคอบ

3. สาเหตุจากสัญญา

สัญญาก่อสร้างและเงื่อนไขการก่อสร้างนั้น ในกรณีที่เป็งานขนาดเล็กทั่ว ๆ ไปที่มีผู้รับเหมาเพียงรายเดียวจะไม่ค่อยเป็นปัญหาเท่าไร แต่ถ้าเป็นงานขนาดใหญ่ที่ต้องเกี่ยวข้องกับงานหลายระบบและต้องมีการจ้างเหมาหลายราย การทำสัญญาก่อสร้างจะต้องทำด้วยความระมัดระวังให้มีความชัดเจน ซึ่งก็เป็นหน้าที่ของผู้ออกแบบจะต้องเป็นผู้จัดเตรียมและตรวจสอบรายละเอียดให้มีความถูกต้องก่อนการประกวดราคา และจะต้องเป็นผู้ให้ความกระจ่างแก่ผู้เข้าประกวดราคาในกรณีที่มีข้อข้องใจ

สัญญาก่อสร้างที่เป็นสาเหตุของปัญหาโต้แย้ง จะเป็นสัญญาประเภทที่มีขอบเขตเงื่อนไขไม่รัดกุม ขอบเขตกว้างเกินไป และบางครั้งมีเงื่อนไขที่ผู้กมิตผู้รับจ้างเหมางานเกินไป จนทำให้ไม่มีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน และข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญามักจบลงด้วยการฟ้องร้องเป็นคดีตามกฎหมาย

4. สาเหตุจากเจ้าของโครงการ

ในงานก่อสร้างทุกขนาดและทุกประเภท จะมีปัญหาโต้แย้งที่เกิดขึ้นจากเจ้าของโครงการเสมอทั้งที่แก้ไขได้ง่ายและยาก ส่วนใหญ่จะเกิดจากการที่เจ้าของโครงการไม่มีความแน่นอนในการกำหนดวัตถุประสงค์และขาดการดำเนินงานในโครงการร่วมกับผู้ออกแบบอย่างใกล้ชิด เมื่อดำเนินการก่อสร้างไปแล้วก็จะขอให้มีการแก้ไขปรับปรุงแบบอยู่ตลอดเวลา ทำให้เป็นอุปสรรคในการทำงาน และกระทบกระเทือนไปถึงเงื่อนไขของสัญญาเกิดเป็นปัญหาโต้แย้ง เช่นให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างหรือวัสดุก่อสร้าง ซึ่งเป็นสิ่งที่ทางผู้รับเหมาจะยินยอมได้ยาก ต้องมีการตกลงแก้ไขข้อสัญญาหรือต้องเพิ่มงบประมาณการก่อสร้าง บางครั้งสาเหตุของข้อโต้แย้งก็อาจจะเกิดจาก

การที่เจ้าของไม่สนใจในเงื่อนไขของสัญญา ขอบเขตของสัญญา หรือไม่ปฏิบัติตามสัญญา ซึ่งผลของปัญหาโต้แย้งก็จะทำให้งานล่าช้า สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและบางครั้งงานนั้น ๆ ก็อาจล้มเลิกไปกลางคันเลยก็ได้

5. สาเหตุจากผู้รับเหมา

ผู้รับเหมาทั้งรายใหญ่และรายย่อยเป็นสาเหตุของข้อโต้แย้งได้ทั้งสิ้น เช่น ผู้รับเหมาไม่ปฏิบัติตามแบบที่กำหนดไว้ ไม่ทำงานตามขั้นตอนตามสัญญาก่อสร้าง ผู้รับเหมารายใหญ่ไม่ประสานงานกับผู้รับเหมารายย่อย (มักเกิดในโครงการขนาดใหญ่ที่มีรายละเอียดการทำงานหลายระบบ) รวมไปถึงผู้รับเหมาที่ขาดประสบการณ์ ไม่สามารถปฏิบัติงานให้ถูกต้องหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ แต่ที่จะพบเห็นอยู่เป็นประจำ คือความพยายามที่จะประหยัดเงินลงทุนเพื่อให้ได้ผลกำไรมาก ๆ จนเป็นการเอาเปรียบอย่างเห็นได้ชัด ทำให้เป็นปัญหาโต้แย้งอยู่ตลอดเวลา

6. สาเหตุจากผู้ควบคุมงาน

ในงานก่อสร้าง ถึงแม้ว่าแบบ รายการประกอบแบบ และเงื่อนไขของสัญญาจะชัดเจนเพียงไร แต่ก็จำเป็นต้องมีผู้ควบคุมงานก่อสร้างเป็นผู้ดูแลการปฏิบัติงานของผู้รับเหมาอยู่ตลอดเวลาว่าเป็นไปอย่างถูกต้องหรือไม่เพียงไร รวมทั้งร่วมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในที่ก่อสร้าง

ผู้ควบคุมงานในงานเล็ก ๆ หรืองานที่มีขนาดไม่ใหญ่นัก ก็คือเจ้าของงาน สถาปนิกผู้ออกแบบและวิศวกรประจำงานนั้น ๆ ในกรณีเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น การตัดสินใจแก้ไขปัญหาหรือรายละเอียดต่าง ๆ ก็จะกระทำได้อย่างรวดเร็ว เพราะมีอำนาจเต็มที่ในการตัดสินใจ แต่ในกรณีที่เป็งานขนาดใหญ่ที่ต้องการผู้ที่มีประสบการณ์จำนวนมาก เจ้าของงานก็ต้องจ้างผู้อื่นในรูปของบริษัทสถาปนิกหรือวิศวกรที่ปรึกษาเป็นผู้คุมงาน ซึ่งโดยมากจะเป็นคนละคณะกับผู้ออกแบบ และวิธีนี้ก็อาจก่อให้เกิดปัญหาโต้แย้งขึ้นระหว่างบริษัทผู้ออกแบบและบริษัทผู้คุมงานได้เช่นกัน แต่ส่วนใหญ่แล้วปัญหาโต้แย้งที่เกิดขึ้นมักจะมีขึ้นระหว่างผู้คุมงานที่ไม่มีอำนาจเต็มที่ในการตัดสินใจกับผู้รับเหมา เพราะผู้รับเหมามักจะไม่เชื่อคำแนะนำของผู้คุมงาน และผู้คุมงานเองก็ไม่สามารถชี้ขาดได้ทันทีเพราะต้องมีการรายงานต่อเจ้าของโครงการเสียก่อน ซึ่งผู้รับเหมาในฐานะผู้เสียประโยชน์เพราะต้องลงทุนเพิ่มขึ้นเนื่องจากความล่าช้าก็ไม่พอใจ ทำให้ตกลงกันไม่ได้

นอกจากนั้นตัวผู้คุมงานเองก็อาจเป็นสาเหตุของปัญหาได้เช่นเดียวกัน ถ้าเป็นผู้ที่ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่มีความรับผิดชอบ ไม่ขยันติดตามงาน หรือมีเจตนาไม่ซื่อสัตย์ เหล่านี้เป็นสาเหตุของปัญหาโต้แย้งทั้งสิ้น

7. สาเหตุจากปัญหาทางการเงิน

ปัญหาทางการเงินเป็นสาเหตุของปัญหาโต้แย้งทางการก่อสร้างได้เสมอ ไม่ว่าจะเป็นงานขนาดเล็กหรือใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานที่ต้องใช้งบประมาณและเวลาในการก่อสร้างมาก ๆ ด้วยแล้วปัญหาทางการเงินมักจะเกิดขึ้นกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการก่อสร้าง ทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการ ซึ่งเป็นผู้ว่าจ้าง ผู้รับเหมาซึ่งเป็นผู้รับจ้าง และฝ่ายผู้ออกแบบและควบคุมงาน เช่น เจ้าของโครงการหมุนเงินไม่ทันทำให้ค้างจ่ายผู้รับเหมา ผู้รับเหมาเมื่อไม่ได้เงินตามงวดก็ไม่สามารถทำงานต่อให้เสร็จทันเวลา หรือไม่ก็ลดคุณภาพของงานลงทำให้การทำงานผิดไปจากแบบ หรือสถาปนิกผู้ออกแบบไม่ได้ค่าแบบเต็มตามอัตรา ก็เลยเขียนแบบอย่างหยาบ ๆ ทำให้ไม่ชัดเจน และก่อสร้างตามแบบได้ยาก หรือบริษัทผู้ควบคุมงานขาดเงินทำให้ต้องลดจำนวนผู้คุมงานลง เป็นเหตุให้การตรวจสอบงานไม่ทั่วถึง งานไม่เป็นไปตามขั้นตอน เกิดเป็นข้อโต้แย้งขึ้นได้ หรือผู้รับเหมาต้องการงานพยายามตัดราคาการก่อสร้างเพื่อให้ประมูลงานได้ เมื่อทำไประยะหนึ่ง เงินขาดมือหรือเครดิตไม่ดีก็เกิดปัญหาโต้แย้งขึ้นได้เช่นเดียวกัน

ปัญหาทางการเงินนี้เป็นเรื่องใหญ่ ส่วนมากเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะแก้ไขได้ยาก และปัญหาโต้แย้งที่เกิดขึ้นก็จะมีผลต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ถึงขนาดที่งานก่อสร้างนั้น ๆ อาจหยุดชะงัก ทุกฝ่ายผิดใจกัน งานต้องล้มเลิกไปในที่สุด รวมทั้งอาจเป็นคดีความกันเนื่องจากการทุจริตในงานนั้นได้

นอกจากสาเหตุใหญ่ ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ยังมีสาเหตุปลีกย่อยอีกมากมายที่ไม่สามารถจะกล่าวถึงได้หมด แต่เมื่อพิจารณาให้ดีแล้ว จะเห็นได้ว่า สาเหตุที่เกิดจากตัวงานออกแบบและส่วนเกี่ยวเนื่อง เอกสารสัญญาต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ผู้ออกแบบโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาปนิกมีส่วนทำให้เกิดได้โดยตรง เพราะจะเป็นแบบก่อสร้างที่ดี รายการประกอบแบบที่ดี รวมไปถึงเอกสารสัญญาการจ้างอื่น ๆ สถาปนิกเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเตรียมทั้งสิ้น ถ้าสถาปนิกขาดความเอาใจใส่ไม่รับผิดชอบในหน้าที่และอาชีพของตน โอกาสที่จะเกิดปัญหาโต้แย้งได้ก็จะมีตั้งแต่เริ่มต้นการก่อสร้างได้ทีเดียว ส่วนสาเหตุอื่น ๆ นั้น แม้ว่าจะไม่ได้เกิดจากสถาปนิกหรือผู้ออกแบบโดยตรง เพราะเป็นปัญหาที่เริ่มจากบุคคลอื่น แต่สถาปนิกก็จะปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้เช่นกัน เพราะโดยหน้าที่แล้ว นอกเหนือไปจากการออกแบบ สถาปนิกจะต้องทำหน้าที่รักษาผลประโยชน์ของเจ้าของงานโดยการ

ดูแลให้งานนั้น ๆ สำเร็จลงด้วยดีและถูกต้องตามที่ควรเป็นทุกประการ สถาปนิกจึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานที่ดีเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว นอกเหนือไปจากการรักษาจรรยาบรรณของวิชาชีพของตนอย่างเคร่งครัด

สรุปแล้วเมื่อผู้ออกแบบหรือสถาปนิกทราบถึงสาเหตุของปัญหาได้แจ้งในการก่อสร้างแล้ว ก็สามารถที่จะป้องกันการเกิดปัญหาได้โดยการทำงานให้ดีที่สุด มีความรับผิดชอบในงาน มีความซื่อสัตย์ สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เข้าใจในหน้าที่และความรับผิดชอบของตน โดยต้องพึงระลึกอยู่เสมอว่า “หน้าที่ของผู้ออกแบบ คือ

- ออกแบบทางสถาปัตยกรรม วิศวกรรมทุกสาขาที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องตามหลักวิชา
- เขียนรายการประกอบแบบหรือบทกำหนดในแบบให้ชัดเจน
- ให้คำปรึกษาแก่เจ้าของโครงการในการประกวดราคาและคัดเลือกผู้รับเหมาก่อสร้าง
- ทำประมาณการเพื่อควบคุมค่าก่อสร้างให้อยู่ในวงเงินงบประมาณ
- ตรวจสอบงานก่อสร้างเป็นระยะตามความจำเป็น
- แก้ปัญหาทางเทคนิคที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างก่อสร้าง
- ตรวจสอบ Shop Drawing ที่ผู้รับเหมาก่อสร้างเสนอมาให้เสร็จในเวลาอันสมควร
- ตรวจสอบคุณสมบัติวัสดุที่จะใช้ในการก่อสร้างให้ถูกต้องตามที่ระบุไว้
- ให้แบบรายละเอียดเพิ่มเติมเท่าที่จำเป็น
- ให้คำวินิจฉัยเมื่อมีปัญหาขัดแย้งในแบบหรือรายการประกอบ^๑

จะเห็นได้ว่าหน้าที่ของผู้ออกแบบหรือสถาปนิกจะต้องเกี่ยวข้องกับทุก ๆ ขั้นตอนของงาน ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งงานสำเร็จลง ซึ่งถ้าสถาปนิกปฏิบัติได้ครบทุกประการก็นับได้ว่าสถาปนิกผู้นั้นมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ดี และจะเป็นหลักประกันได้ว่า งานก่อสร้างที่สถาปนิกผู้นั้นออกแบบจะสำเร็จลงด้วยดี เป็นที่พอใจของทุก ๆ ฝ่าย และคำกล่าวหาหรือกล่าวโทษสถาปนิกว่าออกแบบไม่ดี ออกแบบไม่เป็น ขาดความรับผิดชอบ ฯลฯ ในทุกครั้งที่เกิดปัญหาได้แจ้งอย่างที่มีอยู่เนื่อง ๆ ก็อาจจะหมดไปในที่สุด

¹ศาสตราจารย์อรุณ ชัยเสรี “หน้าที่รับผิดชอบของฝ่ายต่าง ๆ ในการก่อสร้าง” (บทความประกอบการสัมมนา เรื่อง “การจัดปัญหาโต้แย้งระหว่างผู้คุมงานกับผู้รับเหมาก่อสร้าง”) วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย 2525

เอกสารประกอบการเรียบเรียง เอกสารเรื่อง "การจัดปัญหาโต้แย้งระหว่างผู้ควบคุมงานกับผู้รับเหมาก่อสร้าง" จัดพิมพ์โดย วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย สาขาวิศวกรรมโยธา กรุงเทพฯ 2525